Creu plastig allan o startsh tatws

O: rsc.li/4frZ58l

ROYAL SOCIETY OF CHEMISTRY

Yn ystod y sesiwn

- Dysgu sut mae bioblastigau yn cynnig dewis amgen yn lle plastigau sydd wedi'u creu o olew crai.

- Creu bioblastig a thrafod manteision ac anfanteision plastigau sydd wedi'u creu o ddeunyddiau adnewyddadwy, fel bwyd.

Amdana i

Cyflwyniad byr

Ble rwy'n gweithio

Enw'r cwmni a'r hyn rydw i'n ei wneud

Pam ydw i'n gwneud hyn

Beth yw effaith yr hyn rydw i'n ei wneud, beth ysbrydolodd fi i ddewis fy ngyrfa a beth rydw i'n ei fwynhau amdani

Ychwanegwch lun sy'n disgrifio orau beth rydych chi'n ei wneud

‘Mae cemeg yn siapio’r dyfodol’

© NotPla

‘Mae prosiect rydw i’n gweithio arno yn defnyddio deunydd pacio sydd wedi’i greu o gyfuniad o wymon a phlanhigion. Mae’n gallu dal diodydd fel dŵr, sudd, alcohol neu bupur a halen ac ati. Mae'n hollol fwytadwy ac mae’n gallu diraddio mewn 4-6 wythnos.’

Océane, fferyllydd ymchwil a datblygu yn NotPla

© Florence Gschwend

‘Rydyn ni wedi datblygu proses gemegol gynaliadwy, sy’n isel o ran cost sy’n trosi adnoddau adnewyddadwy fel pren a bagasse siwgr cansen (deunydd ffibrog sy’n cael ei adael ar ôl yn y broses o gynaeafu siwgr cansen) yn gemegau a chynhyrchion fel (bio)blastig.’

Florence, cyd-sylfaenydd y cwmni, Lixea

O broffiliau swyddi *A future in chemistry* y Gymdeithas Gemeg Frenhinol: edu.rsc.org/job-profiles/

Pa un sy'n dadelfennu gyflymaf?

A

B

C

CH

D

DD

E

F

Ffynhonnell: Her Blastigau Practical Action

Pa un sy'n dadelfennu gyflymaf?

1 mis	6 wythnos	2 fis	Blwyddyn	20 mlynedd	50 mlynedd	450 mlynedd	1000 o flynyddoedd
CH	F	DD	D	A	E	B	C

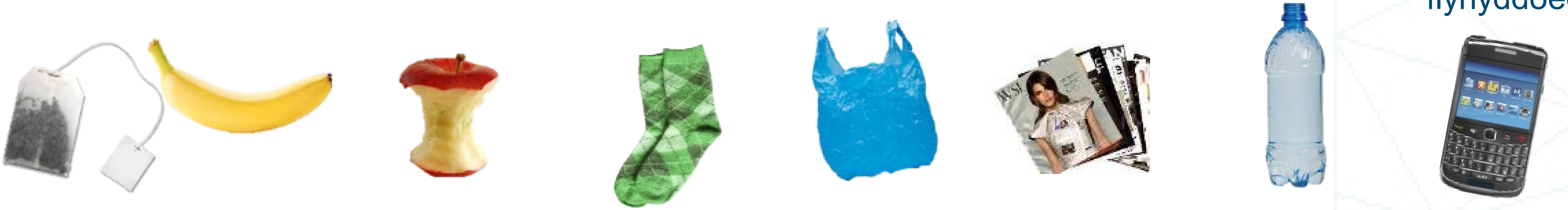

Y cyflymaf i ddadelfennu → Yr arafaf i ddadelfennu

Ffynhonnell: Her Blastigau Practical Action

I ble mae'n mynd?

- Mae tua 5000 o eitemau o lygredd plastig wedi'u canfod am bob milltir o draeth yng ngwledydd Prydain.
- Mae cartrefi yng ngwledydd Prydain yn taflu 1.7 biliwn o ddarnau o blastig – bob wythnos.
- Mae tua hanner y plastig a gynhyrchir yn blastig untro.

Ffynhonnell: Pixabay

Ffynhonnell: Our World in Data, Statista, Greenpeace (yn gywir yn 2024)

Beth sy'n digwydd i'n gwastraff plastig yng ngwledydd Prydain?

- 11% yn cael ei gladdu
- 14% yn cael ei allforio
- 17% yn cael ei ailgylchu
- 58% yn cael ei losgi

Ffynhonnell: Y Cyfrif Plastig Mawr 2024

Ffynhonnell: Pixabay

Tuag at fwy o blastigau cynaliadwy

- Mae'r rhan fwyaf o'r plastig rydyn ni'n ei ddefnyddio yn deillio o olew crai (ddim yn adnewyddadwy) ac mae'n cymryd amser hir i ddiraddio.
- Polymerau sy'n cael eu defnyddio i greu cynnyrch masnachol o ffynhonnell naturiol neu adnodd adnewyddadwy yw bioblastigau.

Ffynhonnell: Pixabay

- Mae bioblastigau sydd wedi'u gwneud o ffrwythau neu lysiau yn diraddio'n llawer cyflymach, ac os ydyn nhw'n cyrraedd yr amgylchedd, maen nhw'n llawer llai peryglus.

Creu plastig allan o startsh tatws – offer

- Dŵr
- Startsh tatws
- Glyserin llysiau
- Finegr
- Llwy de
- Llwy fwrdd
- Powlen
- Sbatwla
- Padell
- Lliw bwyd (dewisol)
- Stôf
- Papur gwrthsaim
- Ffoil tun

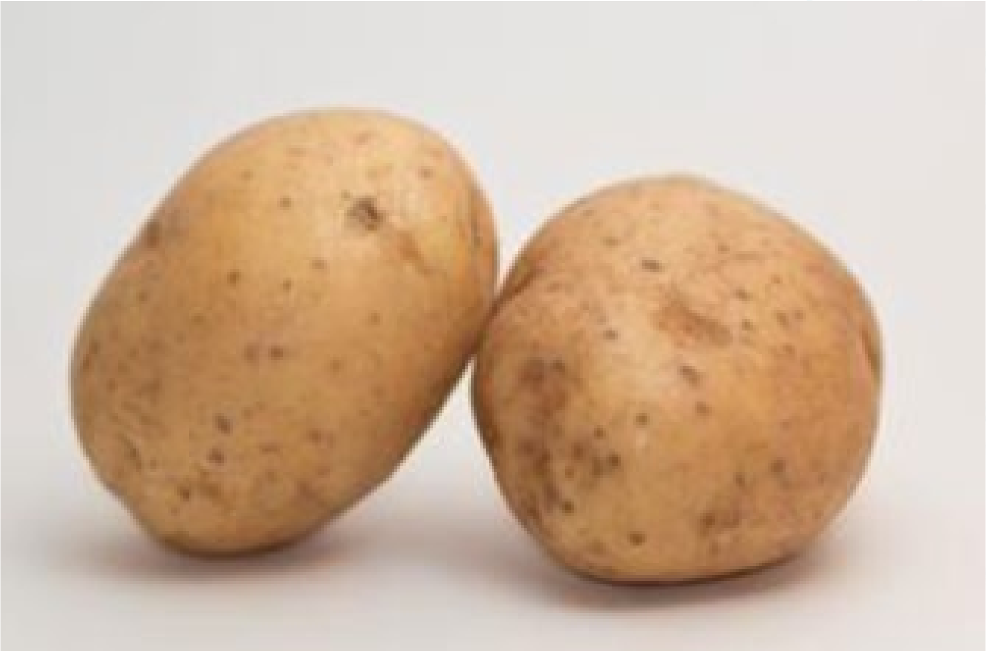

© Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Diogelwch a pheryglon

- Cofiwch ddiogelu eich llygaid (gyda sbectol ddiogelwch neu gogls) bob amser.
- Byddwch yn ofalus wrth drin y plât poeth / padell a gadewch iddyn nhw oeri cyn eu trin.
- Mae’r gymysgedd yn gallu llosgi gan ei fod yn mynd yn boeth iawn.
- Gall biceri a rhodenni gwydr eich llosgi a malu.
- Peidiwch â gadael i’r gymysgedd ferwi'n sych.
- Peidiwch â defnyddio mwy na’r symiau a nodir yn y dull.
- Peidiwch â bwyta plastig tatws.

© Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Dull

1. Mesurwch un llwy fwrdd lefel o startsh tatws.

2. Ychwanegwch saith llwy fwrdd o ddŵr a chymysgwch mewn powlen.

3. Ychwanegwch ddwy lwy de o finegr.

4. Ychwanegwch ddwy lwy de o glyserin (a dau ddiferyn o liw bwyd, dewisol), yna cymysgwch.

© Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Dull (rhan 2)

5. Arllwyswch i sosban dros wres canolig i uchel gan ei droi'n barhaus.

6. Cymysgwch gyda sbatwla plastig nes bod y gymysgedd yn tewhau (2-5 munud).

7. Pan fydd yn ymdebygu i jeli, arllwyswch ar bapur gwrthsaim gyda ffoil oddi tano.

Peidiwch â gadael i'r gymysgedd ferwi'n sych

8. Defnyddiwch y sbatwla i ledaenu'r gymysgedd i tua 8 modfedd mewn diamedr.

Ceisiwch gael yr un trwch drwyddo

© Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Dull (rhan 3)

9. Gadewch iddo sychu am 7-14 diwrnod, yn dibynnu ar ba mor drwchus wnaethoch chi daenu'r plastig tatws.

Diwrnod 5

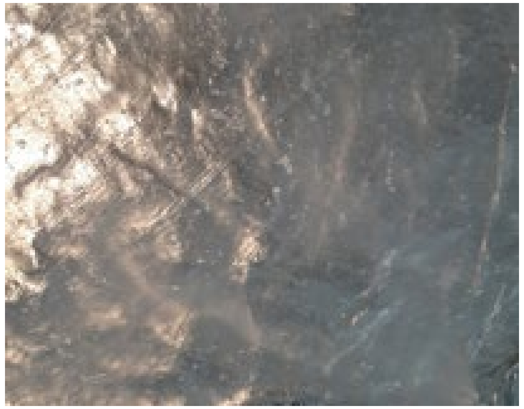

Diwrnod 10

- Beth fyddai'r defnydd gorau ar gyfer y plastigau hyn?
- Allwch chi feddwl am fanteision ac anfanteision ar gyfer bioblastigau?

© Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

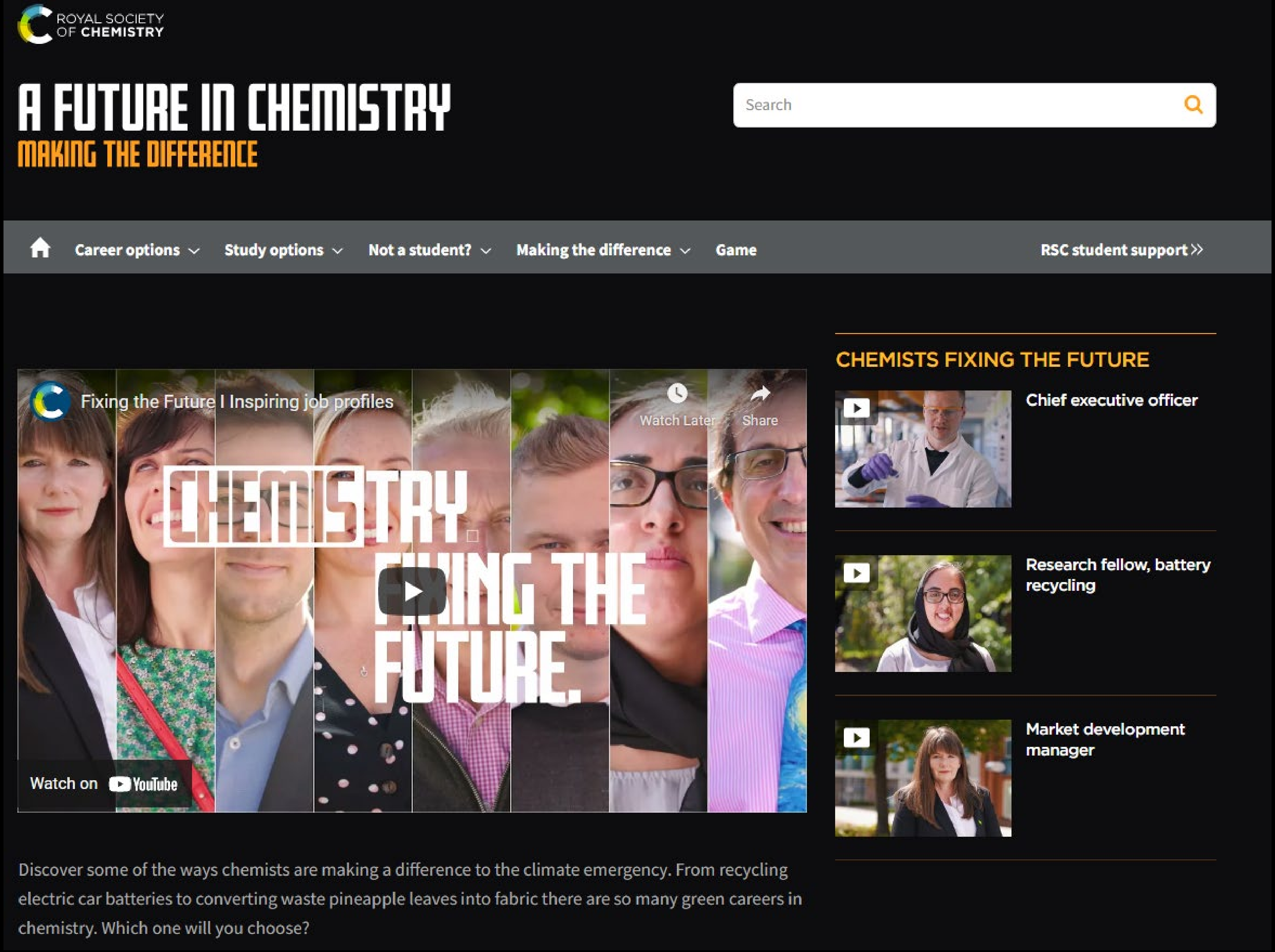

Ewch i *A future in chemistry*: edu.rsc.org/future-in-chemistry/

Gêm: dewch o hyd i'ch rôl wrth drwsio'r dyfodol

Scan to play

ROYAL SOCIETY OF CHEMISTRY

Chwaraewch y gêm: edu.rsc.org/future-in-chemistry/game